

"הוא בשמה והיא בשמו, יש בו משום דרכי האמורי"¹.

יסוד דרך ד' הסלולה בישראל הוא מילוי החובה. התעודה האלהית היא מקפת את האדם למלאות את תכונתה². נוצר האדם על פי גורלו להיות איש או אשה היינו למלא תפקיד ידוע בהווה³. שם המייחד את העצמיות של הנקרא, כולל בקרבו את הצד היותר יסודי שבהווה⁴. כיון שהוויה היא חובה⁵ עבודה ומשמרת⁶, אי אפשר להעלות על הלב כי אם להתפשט בשכלול החיים שבתוך החוג, המצויר מהגורל העליון⁷. דרכי האמורי נוסדו על ההנחה המגושמת שהחיים הם 'מילוי-החפץ', לא 'מילוי-חובה'⁸. את החפצים אפשר להחליף על פי השפעת חפץ יותר מלבב⁹. חיי המשפחה המוטבעים על פי מילוי החובה¹⁰, מכוונים את התפקיד לכל צד¹¹, עד אשר עם כל ההשפעות שכל אחד מקבל מזולתו¹² לא יומר היסוד של ההווה ותכונת החיים - שהוא יסוד השם¹³. מה שאין כן דרכי האמורי התרים רק אחרי מילוי הרצון¹⁴, ועם עדנת הרצון והרמת ערכו על פי החובה, אין להם כל עסק¹⁵, הם מורים גם להחליף את עצם החיים¹⁶ שלהם כשהרוח יעלה להיות נוטה לזה¹⁷. וכל האורחות היותר נלוזים, יכולים הם להיות מתפשטים על פי שילוח רסן מעל החיים, מאין לו (להם) תעודה וחובה, כי אם חפץ ומילוי שרירות לב¹⁸. תכונת חיים כאלה מתעתקת מנפש לנפש באין מעמד¹⁹, הולכים "כגלגל לפני סופה" ושם רשעים ירקבו²⁰ עין-איה שבת בו צט

הסברי הרב טאו (עריכת דברים שנאמרו בשיעור)

1. ישנה כאן ביקורת חריפה, נוקבת, על כל התרבות הנוכרית. חושבים ש'דרכי האמורי' זה "היה פעם", "בהסטוריה" "כבר אבדו מן העולם", אך היסודות האלייליים האלה עדיין נמצאים, חיים וקיימים גם היום. וכל עוד לא יטהר עם ישראל את העולם מהאלילות הזאת, העולם לא יתוקן. האנושות מחכה שנטהר אותה מכל הדמיונות האלה. זה ענינה של גאולת ישראל וחזרתנו לכחנו שחזור סגולותנו הפנימיות, להחיות אותם בקרבנו. מכאן תופיע הדרכת דבר ד' לכל האנושות.

2. אנחנו נמצאים מוקפים על ידי סדר אלהי, מגמה אלהית, שעל פיה נערכים הבריאה, וחיי האדם בעולם. זו מטרה המקיפה בחוקיה המדויקים את העולם והאדם. והיא דורשת "למלאות את תכונתה". ובה האדם מוצא את מקומו בעולם, את ערכו השלם, את הצלחתו. זה תפקידו וזו 'חובתו בעולמו', רק זו הדרך למציאת אמיתיות ערכו.

3. נולד אדם איש או אשה, דבר זה אינו תלוי בו. דבר זה שייך למהותו, לתכונתו, לתפקיד שהוא צריך למלא, בתור איש או בתור אשה, למען תכלית המציאות. וכפי מה שהוא, כך צריך הוא למלא את חובתו, את חלקו במילוי המגמה האלהית במשך חייו. ההנחה שאדם נברא בשביל למלא איזו חובה, היא יסוד השקפת העולם האמונית. (ראה נספח א)

4. שבהוויתו של הנקרא בשם הזה.

שם של דבר הוא מהותו ועצמיותו של הדבר. לכל אדם יש ודאי איזו בחינה וערך מיוחדים. שמו של האדם, מבטא את העצמיות של התכונה שאותה הוא צריך להוציא אל הפועל במילוי הוויתו להשלמת התעודה האלהית של בריאתו ושל המציאות בכללה שבה הוא נוטל חלק ושבעבורה הוא בא לעולם. אומר בעל-אור-החיים (בספרו חפץ-ד', סוף פרק ראשון בברכות) 'לא במקרה נקרא שמו של אדם עליו, לא במקרה נורק מפי הוריו, השם שייך למהות, לעצמיות, וישנה בזה הכוונה אלהית'. מובא במדרשים ששואלים ביום הדין את האדם מה שמו. גם במסכת שבת נזכר ששואלים את האדם שאלות ביום הדין, כאשר הוא בא לעולם האמת: "נשאת ונתת באמונה, פלפלת בחכמה, ציפית לישועה?" וכו'. וצריכים להבין את משמעות הענין הזה של הדין השאלות בעולם האמת. דין, ענינו בירור. השופט, הוא בורר. מברר מי הצודק, מי אשם, מי חייב ומי זכאי, מי צריך לשלם ומי לא, הוא מברר את האמת מבחינת הצדק המוסרי, החברתי. המעבר למציאות עולם הנשמות גם הוא בירור. בירור יכולת העמידה בתנאי עולם הבא. העולם בנוי באופן כזה שהמעבר של האדם מעולם הגוף לעולם הנשמות הוא מברר את יכולת העמידה במציאות ההיא. אנחנו נמצאים בעולם חיצוני, בעולם שהצד הגופני בולט ותופס בו מקום. המעבר מהמציאות של הנשמה בגוף למציאות של הנשמה לפי הערך העצמי הטהור המקורי שלה; המעבר מהחיים עלי אדמות לחיים בעולם הנשמות, הוא מעבר שבעצם מציאותו מברר את מידת שייכות האדם לאמת. עולם הזה - "עלמא דשקרא", ועולם הבא - "עלמא דקשוט". המעבר לעולם האמת הוא המברר, באופן ממילאי, את מידת היכולת לעמוד במבחן האמת, לאור האמת, מה מידת השייכות לאמת. אם כן, המעבר לעולם הנשמות, הוא ממילא דין. זהו הדין והמשפט. ומי שופט? המציאות עצמה שופטת, החוקיות של המציאות ויכולת העמידה בתנאים ההם, היא מתבררת מיד. זה דבר שאין עליו שום ספק. דבר מוחלט. והשאלות ששואלים אדם ביום הדין הם גדרי הערך המציאותי המוחלט של חוקיות אותו עולם. סדר המציאות של אותו עולם: "נשאת ונתת באמונה, פלפלת בחכמה, ציפית לישועה?" - אלה הם הדברים היסודיים של יכולת עמידתך בקנה המידה של האמת, של המוחלט, של העולם הבא. זהו המשפט. משפט מאוד נוקב, מאוד ממשי, מאוד חי וקיים. עפ"י זה מובנים דברי חז"ל במדרשים, שביום הדין שואלים את האדם מה שמו. מובא שם, שכשרשע בא לעולם האמת, ושואלים אותו: "מה שמך?" הוא אינו יודע, שכח את שמו. כונת הדברים, שכל חייו הם בסימן של התכחות עצמית, ההתכחות למהות, ההתכחות למטרה שעבורה הוא בא לעולם.

מתברר שם ביום הדין, בבירור האמת של עולם האמת - שהוא ב"קצר מוחלט" עם האמת. כי כל מציאותו מנוכרת אל עצמיותו. (ראה נספח ב).

5. הוויה היא לא הפקר ומקריות, "מה שבא לוי" ו"מה שבראש שלי", אלא הוויותו של אדם מכוונת למלא משהו, שעבורו הוא נברא. להיות "כדאי" בעולם.

6. אדם בא לעולם - "לעובדה ולשמרה", כמו אדם הראשון.

7. "גורל" הוא דבר מה מחויב, אך לא על פי חוקי ההגיון והצדק, משהו שאין ביכולתנו לעקוב אחריו מבחינת ההבנה המוסרית - "גורל עיוור". אצלנו אמנם גורל זה משהו מקרי, כמו במשחקי-מזל, גורלות, אצל אנשים המבזבזים את חייהם בכך; אך כשאנו אומרים "גורל" כלפי ההויה האלהית, כאן הכוונה ל"גורל עליון". גורל עליון פירושו סוד אלוה, ענין השייך לבחירה אלהית ולקביעה אלהית - מדוע זה פרץ, וזה נמר, מדוע זה אדם וזה חיה, זה יהודי וזה גוי - אלה הם דברים שאינם שייכים לזכויות וחובות. ישנה הנחה אלהית של "מידה כנגד מידה", ה"הנהגה של שכר ועונש", אך ישנם דברים המונהגים עפ"י טעם עליון נסתר מאתנו, שלא עפ"י מידה כנגד מידה, לזה קוראים "גורל עליון". הכונה בזה היא, שהסדר הזה, החוק שבזה, ההגיון והצדק שבזה, הוא סוד אלהי, והאישור ההגיוני והטעם המוסרי שבו נעלם מאיתנו, אך לא משום שהתוכן הוא עוור ומקרי, אלא משום שהוא נשגב ועליון. "מה טוב חלקינו ומה נעים גורלנו" - פה מדובר על גורל עליון. ועל פי הגורל העליון הזה, החיים נקבעים. ובגורל עליון זה אנו צריכים להשתלב. ובזאת מוצאים אנו את החופש, את האמת, את הייעוד והערך של החיים. אם נתכחש לזה, גם אם ידמה לנו שזה חופש, זה לא חופש! כמו ה"חופש" להכניס יד לאש, וכמו הרצון להיות חופשי ביחס לכל מיני דברים אחרים שהם נגד החוקיות הטבעית. רצון שכזה הוא דרך לקפח את החיים מהר מאוד. אדם צריך למצוא את מקומו במסגרת החוקיות שהיא עצם מציאותו, בנאמנות לאותו גורל עליון. גם הארץ נחלקה, עפ"י רוח הקודש, בגורל. אך נפתלי, אומרת הגמרא, לא היה מרוצה ממה שנפל בגורלו. זה לא טוב. מי שאינו מרוצה מגורלו, פירוש הדבר שאינו מסתדר עם יעדו, עם מהותו. יש פה איזה "קצר" בחייו. זה שאדם הוא יהודי וזה שהוא בא לעולם בדור מסוים, וזה שיש לו תפקיד מיוחד במילוי חובתו בתור יהודי באותו דור, בבנין האומה והתורה, זה לא דברים שקל ללכת נגדם. הליכה נגדם, זו התכחשות למהותך, לעצמיותך. זה לא חופש, זו התאבדות! כשם שאי אפשר ללכת נגד חוקי הסביבה, או חוקי הביולוגיה, כך אי אפשר ללכת נגד חוקי החיים הפנימיים העצמיים. וזה אף סותר יותר את עצם המציאות האנושית. החופש האמיתי הוא החירות לחיות בנאמנות לעצמיות הפנימית, כפי שנקבע מהגורל העליון. הבא לעשוק ממך את האפשרות לחיות לפי מהותך הפנימית, הוא המדכא אותך, הוא הכופה אותך, הוא המעכב את החופש האמיתי שלך - החופש לחיות בנאמנות למהות היותר נסתר, היותר עצמית, היותר פנימית שלך. ההנהגה האלהית קבעה את הסדר הזה שאנו יהודים, ובדור הזה, ושבאנו לעולם למען איזו "כדאיות", למען איזו מטרה, כדי למלא איזו חובה, איזה תפקיד. זו ה"נפקא מינה" בין שתי תפיסות העולם האלה, דרכי-האמורי והיהדות: ההשכלה להשקפת העולם על הויתנו, על דבר ייעודו של האדם, מה זה חופש ומה זה שלילת החופש, מה חובתו של אדם בעולמו, ומה מקומו של האדם בעולם בכלל. נפקא-מינה ביחס לתודעה האלהית של העולם ושל חייו. האם העולם מונהג ב"גורל עיוור", ומה זה "גורל עליון".

8. לא מילוי האידיאל, אלא 'מילוי-החפץ', מילוי התענוג, מילוי החשק. השקפת עולם, שכל טעם וערך החיים הוא להפיק מהם מה שיותר "התענוגות שלי", "לעשות חיים" - 'מילוי החפץ האגואיסטי שלי'. לא שהחיים ביסודם הם מילוי-החובה להשלים את חפץ-ד' בעולמו, ובשביל להשלים את זה באנו לעולם. ובאמת מה נקרא בישראל "לעשות חיים"? - למלא את החובה, להשלים את חפץ ד', את אידיאל האידיאלים שעבורו באנו לעולם. אך "לעשות חיים" במונח המגושם של דרכי גויים מופקרים - דרכי האמורי, זה להשלים את החשק. 'מילוי-החפץ' לעומת 'מילוי-החובה', זה הבדל בין שמים וארץ כמובן.

9. כל רגע אדם נמצא בין גלים, גלים של יצרים, של גרויים, שהם רגע שם ורגע כאן, וכל רגע יש לו חפץ אחר, כל יום הוא קס עם תאוה חדשה, והוא מטולטל ללא הגה וללא מטרה בין מילוי החפצים האלה והחפצים האלה. והוא מחליף אותם, כל פעם שמוצא משהו יותר נחמד הוא זורק את הראשון ודבק בדבר החדש. הגורל העליון, המהות הנשמית, זה דבר קבוע, זה דבר מוחלט, זה דבר אלהי, זה לא דבר שאפשר לברוח ממנו. - תברח מהיותך בן אדם ותנסה להיות בעל חיים. תברח מהיותך ישראל ותנסה להיות גוי. את זה לא שייך להחליף. אך כאשר כל מהלכי החיים מרוכזים סביב רעיון מגושם וחיצוני כזה של מילוי החפץ, אזי ממילא "את החפצים אפשר להחליף על פי השפעת חפץ יותר מלבב", כלומר יותר מענג.

10. המשפחה, זה חלקו של אדם בבנין העם, בבנין הדור, בבנין הדורות. חיי המשפחה שייכים באופן ישיר למהות ולמילוי חובתו ולכל מטרת הופעתו בעולם. חיי המשפחה הם מוטבעים על פי מילוי החובה הטבעי שלהם והבריאות שלהם, וההרמוניה שלהם מותנים ב'מילוי החובה'. כשבני הזוג מבינים את זה, ישנה אחדות ויש בנין וישנה מוצקות והרמוניה, ישנה תכליתיות לכל המעשים ולכל ההתנהגות. אך כשנשכחת הכרת 'מילוי החובה' ומחפשים את 'מילוי החפץ' - כל "העסק" מתפרק. כהתפוררות האישיות היחידית כאשר כל כח מכחות הנפש, כל רצון או חשק, מושך לכיוון שלו, כך בחיי המשפחה כאשר כל אחד מחפש את 'מילוי החפץ' שלו, זה הניגוד היותר יסודי לאחדות חיי המשפחה הפוגע בבסיס הבנין העצמי והטבעי שלהם. כך נהרסות משפחות. כמובן, במצב של השפעת דרכי אמורי ותרבות נוכרית, כאשר כל שאיפת החיים הופכת להיות 'מילוי החפץ' ולא 'מילוי החובה', חיי המשפחה מתפוררים, כפי שאנחנו רואים יום יום. כל זה, בגלל ההתכחשות ל'מילוי החובה' שחיי המשפחה מוטבעים בהם. כשהולכים בהתאם לטבע מופיעים אחדות ואיתנות והרמוניה; וכשהטבע הפנימי נשכח והאדם נהיה "כמוף אשר תדפנו רוח" לפני כל תאוה, לפני "כל יום משהו אחר", - אין שום דבק. לא דבק בין כחות הנפש, ולא דבק בין איש לאשתו, לא בין אדם לחברו, ולא בין היחיד לציבור והמדינה. - הכל נמצא בסימן של התפוררות...

11. כלומר, חיי המשפחה המוטבעים על פי מילוי החובה, מכוונים באופן ממלאי את התפקיד הנכון לאדם, והוא מוצא בהם את מקומו האמיתי. אם הוא בא לעולם בתור איש - הוא שמח להיות איש, אם הוא בא לעולם בתור אשה - הוא מחפש את תפקידו כאשה. תפקידו, בהתאם לעצמיותו, בחיי המשפחה ובבנין האומה מתוך אמונה שיש גורל עליון. 'מילוי החובה' עומד לפנינו כאידיאל. זו אינה חובה מדכאת,

אלא חובה אידיאלית מרוממת ביותר. חובה המאפשרת לחיות חיים אינסופיים בגבולות זמן ומקום, להתקשר למגמות האלהיות, לטוב העליון, לטוב האלהי.

12. התא המשפחתי, ההרמוניה המשפחתית, למה נועדו? מדוע צריכים האיש והאשה להתחתן? משום שהם משלימים זה את זה, משום שיש דברים שהוא משלים ויש דברים שהיא משלימה. ישנה קבלה והשלמה הדדית של צדדים חסרים המשלימים זה את זה. כל צד מוציא לפועל את חלקו באידיאל של מטרות חיי המשפחה וע"י זה הוא ממלא את תפקידו במטרת מציאותו. אך כאשר ההסתכלות היא מגושמת, חסרה ההסתכלות שלא במקרה באנו לעולם, אין מודעות לתוכן הפנימי, המהותי, הנשמתי ולחובת הוצאתו לפועל; המודה היא 'מילוי החפץ' ולאחריות ביחס ל'מילוי-החובה' האידיאלית אין איש שם לב; מתוך כך הולכת ונוצרת התכחשות ביחס לתפקידים השונים של האיש ושל האשה בחיי המשפחה ובחיי החברה. וכשחושבים, מתוך ההתכחשות לעצמות, שאת תפקידי החיים אפשר להחליף - אשה יכולה להיות בדיוק כמו איש, ואיש יכול להיות כמו אשה; פעם זו עושה את מה שזה עושה, וזה עושה מה שזו עושה; אז הכל על גלגלים", הכל במצב של התנדדות, חולשה וחוסר נחת. והכל מתמוטט. כשהאשה מנסה להידמות לאיש, נפגע ממילא 'מילוי החובה' הנשית שלה, וכאשר היא לא ממלאת את חלקה, גם האיש לא שלם. האיש, לצורך השלמת נפשו, צריך לקבל מנפשה של האשה יסודות של בריאות-שורשית וטבעיות חיים, יסודות שאצלו הם חלשים ואצלה הם עצם חוסנה¹. אך כאשר לה אין את זה, אין לה מה לתת². וכאשר האדם לא מקבל יסודות שהוא צריך להיות נשלם על ידם, אזי חסרים אלמנטים עיקריים לבנין הנפש ולבנין המשפחה, לבנין החברה ולבנין האומה, לבנין האמונה ולבנין התרבות. וחולשה גדולה יורדת לעולם. האשה לקויה והאיש לקוי והחברה והאומה והאנושות לקויים. כי לתרבות כולה חסר יסוד טבעי ובריא. ישנן לזה תוצאות מרחיקות לכת, אך הכל מתחיל מן ההתכחשות ל'מילוי החובה' והתמכרות ל'מילוי החפץ' של השקפת העולם של דרכי האמורי. האשה וערכה. העולם כיום כה מתנוודד ביחס למקומה של האשה, בחברה, בעולם, בתרבות, בעבודה ובכל התחומים. כל זה שייך במידה רבה להתכחשות לעצמות, ההתכחשות לשמחה של 'מילוי-החובה' לעומת רדיפת 'מילוי-החפץ'. בשביל מה בא אדם לעולם? אם אני אשה - איפה האשה שבי? באתי לעולם בתור אשה, זאת אומרת שיש לי משהו לתרום בתור אשה. והוא הדין ביחס לאיש³, אך כשההסתכלות אינה של אמונה, והכל מיוסד על דמיונות, על רקלמות, מודות של 'מילוי החפץ', וכל אחד רק פועל להנאתו ותועלתו האגואיסטית, ולמלאות חובה אף אחד לא מעלה על דעתו, ממילא הכל ריקני וגס, והכל ציני ואלים. אין אהבה ואין השלמה הדדית, אין אחדות, ואין שלום ורבע מכלל הנישאים בארץ כיום מתגרשים, שלא לדבר על מה שהולך באמריקה... וזה נוגע לכל: למשפחה ולפוליטיקה, למדע ולבריאותם של עמים. השלכות סוגיה זו ניכרות בפרצופה, בשלוות נפשה, וביישוב דעתה של התרבות כולה. והמתח הנפשי שנוצר באנושות כתוצאה מהפרת האיזון וחוסר הנחת שבתרבות, מהווה סכנה חמורה לגורל האדם - כי גם למלחמות זה מביא... וכל זה משום שנשכח היסוד העיקרי - שבאנו לעולם לא במקרה, ושהאושר היותר עליון הוא להתאים את החיים לאידיאל האלהי של ההווה. וכשחלקו של האדם אינו מוצא חן בעיניו, לא מוצא חן בעיניו שהוא איש, לא מוצא חן בעיניה שהיא אשה, לא מוצא חן בעיניו שהוא נולד יהודי, מההתכחשות הזו למהות לתפקיד נובעות צרות ואומללות של חיים. על ידי כך, לא רק אתה חסר, שלא מילאת את תפקידך, אלא כל העולם הצריך את מילוי התפקיד שלך, כי הרי בשביל זה באת לעולם, להשלים משהו בעולם. והעולם נהיה אומלל. ומתוך כך לפעמים אדם נהיה בעל השקפת עולם פסימיסטית, משום שהוא רואה שמהלך העולם לא טוב. ומי אשם בזה - הוא עצמו. זה גלגל חוזר. האדם חש שמתרחשים דברים הפועלים בנגוד למציאותו, המטפחים על פניו, 'הכל הולך לא נכון בעולם'. אך לו היית ממלא את תפקידך היית עוצר בעד הרעה, היית מאזן דברים, היית ממלא דברים שבלעדיך הם חסרים.

13. השם של האדם, המהות, העצמיות של הנקרא בשם הזה.

14. זה הופך להיות המניע של כל החיים, של חיפוש המקום בעולם ובעבודה. "להגשים את עצמו", "למצוא את עצמו", "למשש את עצמו" וכו' - והכל בשביל מילוי הרצון. הסתכלו במודעות, ברקלמה, איך מוכרים סחורה: "מגיע לך". "את חייבת את זה לעצמך". זאת אומרת, לא רק מילוי רצון, זה הופך להיות חובה. חובת מילוי התענוג. "אתה חייב את זה לעצמך!" אחרת 'אתה' 'סתם', אתה טיפש, אתה "ציוני"... זו תרבות שלמה. זו השקפת עולם המהרסת עד היסוד.

¹ בעין איה ג ב ריג כותב הרב: "מקור ההבדל הנפשי שבין איש ואשה, שהוא כח הפועל וכח הנפעל שבמין האנושי ביחוד, הוא שיסוד ההשלמה של האשה היא עדינות הרגש הטהור והטוב, והשכל יעזר על ידו כפי המדה האפשרית. ובאיש, השכל הוא העומד בראש והרגש עוזר על ידו, ואשרי אדם אשר זכה ד' ב"נחלת שדי ממרומים", "אשת חיל עטרת בעלה", שכחות נפשה משלימים ביחוד ברגש את הצדדים הצריכים מילוי שבנפש האיש, אשר יסוד כח המרכזי שלו הוא השכל הטהור והחד, המוכן לפעולה ולחשבון, אשה כזאת היא עזר באמת ומי שזכה לה מספר ימיו כפלים. אמנם מדרגה למטה מהשכל המתבונן הוא הרגש החש והמרגיש את הטוב ואת הרע שבמוסר, את האמת ואת השקר שבלמודים המעשיים והנלוה להם, את היפה והכעור שבכל דרכי החיים, אבל מקיים הוא את השכל ומבססו יפה".

² גורמים שונים לכך: חינוך, שטיפת מוח תיקשורתית או סביבית, ולפעמים הדבר נובע ממעמדה הנפשי הטבעי של האשה שכבר איבד חלקים רבים מנטיותיו הנשיות הטבעיות כתוצאה מאטמוספירה תרבותית וערכית שהופנמה ונפגעה, במסורת דורות, בטבע הפסיכי מבטן ומלידה. (העורך).

³ ע"ע בעין-איה ברכות ב ט קצא-רו. ושם שבת ב רצה. ובמקורות המובאים להלן בסוגיה זו. ובשמונה קבצים, קובץ א תקיד: "אם המדע, שגם התורה בכללה היא מסוגו, הוסיף לאדם אושר, זאת היא אבן המעמסה שחולקים עליה חושבים. הצדדים מורים לכאן ולכאן, ואיפה היא הפרשה. אבל נשכח לדבר ע"ד המינים, האיש והאשה. התכונה של הגבר היא בנויה לבא לאשרו ע"י הוספת תרבות ושכלול מדעי ואומנותי. והתכונה של האשה, היא בנויה להיות הולכת ומתפתחת דוקא מתוכיותה, בלא עמל של ספרים, וכל המלמד את בתו תורה, כאילו מלמדה תפלות. כל קלקולי החיים באים, ועכ"פ רבים מהם, מזה שהאיש רוצה ללבוש בגדי אשה, לגדול מאליו כצמח השדה, במובן הרוחני והמעשי, והאשה חפצה ללמוד ולכבש. יבאו ימים ויכיר העולם את עוותתו, ויחזיק כל מין במדתו, ואז יהיו לנו מין אנושי ממוזג, שהטבע הבריא כשהוא לעצמו מצד האם, והופעת רוח הפועל והמחפש מצד האב, שניהם כללו את יפיו".

15. הם מדברים על מילוי הרצון, אנחנו מדברים על עידון הרצון. הגברת הרצון והפיכתו מרצון קטנוני אגואיסטי המחפש את התועלת הפרטית שלו לרצון אידיאלי של השלמת תיקון הכלל, במובן האלהי, במובן של השלמת המגמה האלהית בבריאה. השלמת חפץ ד' בעולמו. העסק בלימוד תורה, מוסר ויראת שמים - ענינו עידון הרצון, להעלות אותו, לעשות אותו כללי, טהור, קדוש, אלהי.
16. כיום יש ניתוחים ויש הנדסה גנטית. איש - אשה, משחקים בכל. גם כאן קיימת אותה בעייתיות. כשאדם חושב שהוא 'בעל הבית' על הגורל העליון. בהנדסה הגנטית נתנה לאדם משמים איזו יכולת עליונה כדי להשלים חסרונות, לתקן מצבים של מחלות. אבל כאשר השקפת העולם היא ריקנית, והתרבות אינה רואה שום מגמה ותכלית בעולם מחוץ לאשר יעלה על דעת אנוש; אין פה סדר אלהי, אין פה כוונה אלהית ואין שום משמעות לכך שבא לעולם איש או שבאה לעולם אשה, כי אין שום תכלית הגורמת לכך שנשמה באה לעולם; כשהחיים מיוסדים לא על מילוי החובה אלא על מילוי החפץ, היכולת הזו עלולה להתהפך לרועץ. בגישה שכזו אפשר להחליף את הכל, את השם, את הזהות, להחליף את המין. אפשר לשחק עם כל דבר והדבר מסוכן מאד. מתעוררות מתוך כך בעיות מוסריות חמורות, וכולם מפחדים מן היכולת האדירה שניתנה פתאום משמיא בידי הבחירה החפשית של האדם שליבו כל כך חלש ומטולטל בין יצרים כמוץ אשר תדפנו רוחי". הרופאים עצמם מפחדים מההנדסה הגנטית. נערכים סימפוזיונים ודיונים רבים ביחס לעתיד האנושות עם זה. אך עם כל זה יש לדעת שבעצם העובדה שניתנה לאדם שליטה על שטחים שמעולם לא היתה לו גישה אליהם מבחינה מדעית, כמו הנדסה גנטית, אטום, ועוד דברים רבים מסוג זה הנמצאים כיום ביכולת האדם ומסוגלים להיות מכריעים בקיום האנושות - אנו רואים בזאת התקדמות. אנו רואים בזאת את יד ד'. שיעשה האדם טוב לא בגלל הכרח חיצוני אלא בגלל החלטה רצונית פנימית, ע"י בחירתו הטובה, זה שייך למטרות הבריאה. והעובדה שניתנה רשות להכרעה בדברים כה גורליים ומה שעד כה היה ביד ההכרח האלהי-הטבעי-ההסטורי ניתן עתה לבחירת האדם, מעידה על בשלות פנימית ברוח האדם. זה סימן שהפוטנציאל האנושי כבר מסוגל להתעלות אמונית ומוסרית היכולה לערוך לקיומו של העולם, ומבחינה פוטנציאלית האדם כבר מסוגל להשתמש בכל זה לטובה ולא לרעה. כל עוד שכלל לא היתה לאדם מסוגלות של עמקות, של הבנה ושל התרוממות לקדושה כזאת, נשללה ממנו משמיא היכולת של חופש ובחירה ביחס לנושאים הללו. ואם ניתנה הרשות ביחס לכך, סימן שמבחינה הכרתית, אמונית, ומצד הקדושה מסוגל האדם להשתמש בזה מתוך בחירה וחופש רק לטוב, להשלמת המטרה האלהית במציאות. אבל אין זאת אומרת שהוא כבר מתנהג כך. זה רק מעיד שהוא מסוגל לכך. ובינתיים העולם נמצא בסכנה בגלל המחסור המוסרי האדיר, שהופך עוד מעט למחסור קיומי, והוא זועק להשלמה רוחנית. כי בינתיים עושים בדברים האלה גם פשעים, ומשתמשים עם כל היכולת הזאת גם לרעה. אך כאן בא תפקידם של אנשי רוח, אנשי קודש ואמונה בעולם הצריכים להבין את משמעות הדבר. אין להבהל מכל התופעות הללו ומכל ההרס והשלילה שהם גוררים בראשית הופעתם, אלא שגדולי-הרוח צריכים לראות בכל זה סימן לכך שכבר ישנה אפשרות להוצאה לפועל אורות של קדושה וחכמה וצדיקות ותורה והשפעת קודש ואמונה גדולה בעולם שימלא את הפער הגדול והחמור ההולך ונפער בין המדע הנותן ביד האדם את כל היכולת הגדולה הזאת, לבין המוסר והרוח האנושי המצוי עדיין במצב פרימיטיבי עלוב. פעולה רוחנית אדירה צריכה לבוא ע"י אנשי הקודש. ואם ניתן הדבר משמיא, זאת אומרת שישנה גם אפשרות שהשפעת קודש תבוא ותביא את האדם להשתמש בכל זה רק לטובה. במובן זה העולם מתקדם. לא שבפועל עכשיו טוב יותר מכפי שהיה פעם. להיפך, בפועל יכול להיות גרוע מאי פעם. מעולם לא היה אפשר לעשות מלחמות ולהרוג בני אדם כפי שאפשר כיום. ובמלחמות העולם האחרונות נהרגו יותר אנשים מאשר בכל המלחמות הקודמות. אם כן העולם יורד ולא עולה. אך באיזה מובן הוא עולה? - מבחינה פנימית. ביכולת. כך כותב הרב. אנו רואים בכל זה סימן לאפשרות, ואנו בטוחים שהאפשרות הזאת תצא לפועל. כל זה קשור בגאולת ישראל, בשיבתו לארצו ולמעמדו הרוחני המלא מתוך כך. ההוצאה לפועל של הכחות הרוחניים הגדולים שלנו תשלים לא רק אותנו אלא את העולם כולו. ואז יתגלה שכל היכולת הזאת שניתנה בידינו של האדם היא לברכה גדולה. ברכה אדירה.
17. פתאום עולה החשק, "בא לוי" להיות אשה, אז הוא הולך להיות אשה. "בא לוי" התנהגותית או אפילו דרך ניתוחים פלסטיים או ניתוחים יותר מעמיקים.
18. הוא חושב שהוא חופשי. אך באמת הוא כבול ושובר ומשועבד בצורה הנוראה ביותר ליצריו ולדמיונותיו, עד שהוא מאבד את עצם החיים בכלל. עד שלא רק חופש אין לו, אלא גם כיוון תעודה וערך אין לו. רק חובה למלא את התאוות, למלא את שרירות הלב.
19. מודה כזאת ומודה כזאת, ונשים כמו גברים וגברים כמו נשים. בבגדי הנשים סגנון גברי ובבגדי הגברים סגנון נשי. גם זה שייך לכל הרוח הזו.
20. ישעיה יז יג. משלי י ז.